

Criza Ascunsă din Sănătate: Inegalități în Domeniul Sănătății și Date Dezagregate

Prezentul raport al Centrului European pentru Drepturile Romilor face legătura între două aspecte inter-relaționate – inegalitățile din domeniul sănătății în comunitățile rome și obligația statelor de a colecta și publica date dezagregate în vederea monitorizării acestor inegalități din domeniul sănătății. **Informațiile referitoare la inegalitățile din domeniul sănătății din prezentul raport au putut fi relevate doar prin colectarea și analizarea unor date dezagregate, în acest caz dezagregate pe etnie, și de asemenea pe vârstă și sex.** Fără date, inegalitatea rămâne ascunsă, iar cei mai vulnerabili continuă să se confrunte cu excluderea și discriminarea.

Prin intermediul unei cercetări reprezentative la nivel național au fost scoase în evidență inegalitățile existente din domeniul sănătății dintre romii și neromii din România, precum și obligațiile statului de a se îngriji de sănătatea tuturor fără discriminare. Cercetarea a avut loc în 1119 gospodării rome și 800 de gospodării nerome. Raportul conturează apoi cadrul legal referitor la colectarea datelor, inclusiv garanțiile procedurale menite să protejeze indivizii, și aduce exemple de bune practici ale statelor care colectează și publică astfel de date în vederea fundamentării politicilor publice

Colectarea și publicarea de date dezagregate pe baza unor factori care pot reprezenta criterii de discriminare, cum ar fi etnia și sexul, constituie cea mai bună abordare a acestor inegalități.

Inegalități de Sănătate:

Unele dintre inegalitățile privind starea de sănătate și accesul la servicii de sănătate, evidențiate și în raport, sunt detaliate în cele ce urmează.

Disparități privind mortalitatea:

- O diferență de 16 ani în ceea ce privește vârsta la momentul decesului subliniază discrepanța semnificativă dintre romii și populația generală din România referitor la starea de sănătate și rezultatele privind starea de sănătate.
- În rândul populației rome s-au înregistrat 21 de decese sub vârsta de zece ani, comparativ cu trei la populația generală. Acest număr corespunde unui număr de 47 de decese la o mie de persoane sub vârsta de 10 ani la populația romă și 14 la o mie de persoane la populația generală – rata mortalității la cei cu vârste sub 10 ani este de peste trei ori mai mare la populația romă.
- Perioada medie dintre diagnosticarea inițială a unei afecțiuni și deces este de 3,9 ani la populația romă, în timp ce la populația generală este de 6,8 ani.

Romii se confruntă cu obstacole și dificultăți mai mari în ceea ce privește accesarea asistenței medicale și plata medicamentelor.

- 11% dintre respondenții rome au raportat că în ultimul an au avut nevoie de asistență medicală, dar nu au obținut-o, comparativ cu 5% din populația generală.
- 62% dintre femeile rome care au răspuns la studiu nu au auzit niciodată de mamografie, în timp ce doar 20% din femeile din populația generală au raportat același lucru. 39% din femeile din populația generală au raportat că sunt bine informate despre mamografie, în comparație cu doar 6% din femeile rome.
- Referitor la vaccinări și alte măsuri preventive pentru copii, sunt relevate inegalități clare în domeniul sănătății. Studiul arată că aproape de patru ori mai mulți copii rome nu au fost niciodată vaccinați,

comparativ cu populația generală (6,4% comparativ cu 1,7%). Rezultatele studiului indică faptul că rata diagnosticării cu TBC în rândul respondenților romi este mai mult decât dublă față de cea a populației generale, în timp ce pe segmentul de vârstă 55 - 64 de ani diagnosticul este de patru ori mai frecvent în rândul respondenților romi.

- La grupul de vârstă 35 - 44 de ani, 2,7% din populația romă a fost diagnosticată cu o formă de afecțiune cardiacă în timp ce la populația generală cifra este 0,3%

Datele Dezagregate

Datele dezagregate sunt date statistice defalcate pe categorii în funcție de factori precum naționalitatea, etnia, vârsta, sexul și alții. Utilizarea unor indicatori relevanți și de încredere este esențială în evaluarea respectării și / sau încălcării drepturilor omului¹ Mecanismele internaționale pentru monitorizarea drepturilor omului au încurajat colectarea datelor dezagregate pe baza criteriilor de discriminare interzise. Referitor la discriminarea împotriva populațiilor de romi, Comitetul ONU pentru Eliminarea Discriminării Rasiale a solicitat în mod indirect colectarea datelor dezagregate pe criteriul etniei cu scopul de a măsura respectarea drepturilor romilor.² Consiliul Europei a concluzionat că în absența datelor statistice pe bază de etnie și sex, rezultatul politicilor și programelor guvernamentale nu ar putea fi monitorizat cu exactitate, evaluat și îmbunătățit.³

Multe state europene consideră că legislația națională interzice colectarea datelor etnice. Cu toate acestea nu există o interdicție generală cu privire la colectarea acestor date în Europa și există exemple de state europene, precum Marea Britanie, care folosesc asemenea date pentru fundamentarea și formularea politicilor publice.

Directiva 95/46/EC (privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date) oferă garanții procedurale care răspund temerilor privind colectarea și utilizarea unor date sensibile identificabile.

Recomandări

ERRC adresează un apel statelor în sensul evaluării situației romilor prin colectarea și publicarea de date de dezagregate și al folosirii acestor date pentru fundamentarea și formularea politicilor publice. În acest scop, prezentăm următoarele recomandări:

- Asigurarea colectării și publicării de către autoritățile publice a datelor statistice dezagregate pe baza unor factori relevanți inclusiv etnia, naționalitatea, vârsta, sexul sau orice alt factor care poate constitui un criteriu de discriminare directă sau indirectă;
- Asigurarea că politicile publice în toate domeniile, inclusiv sănătate, învățământ, angajări și locuințe, sunt ghidate de date dezagregate și orice inegalități pe care aceste date le relevă;
- Asigurarea că politicile publice bazate pe date dezagregate acordă o atenție specială romilor, care au fost supuși istoric excluziunii sociale și discriminării și rămân deosebit de vulnerabili la excluderea socială, sărăcie și inegalități în domeniul sănătății, educației, angajării, locuințelor și alte domenii.
- Introducerea de campanii de informare pentru a sublinia importanța colectării datelor și importanța înregistrării naționalității sau etniei auto-identificate; abordarea temerilor pe care minoritățile, inclusiv romii, le au în mod legitim din cauza utilizării greșite istorice a datelor referitoare la etnie și naționalitate;
- Furnizarea de date dezagregate în rapoartele statului adresate către organizațiile internaționale de monitorizare a drepturilor omului și alte organizații relevante cu privire la exercitarea drepturilor omului de toate comunitățile din cadrul statului.

¹ Office of the High Commissioner for Human Rights, *Human rights indicators: A Guide to Measurement and Implementation* (2012, UN Doc. HR/PUB/12/5), 21

² CERD, *General Recommendation No 27 on Discrimination against Roma*, alin. 46: 'Statele părți includ în rapoartele lor periodice, în formă adecvată, date referitoare la comunitățile de romi din jurisdicția lor, inclusiv date statistice referitoare la participarea romilor la viața politică și referitoare la situația lor economică, socială și culturală, inclusiv din perspectiva genului, și informații referitoare la implementarea acestei recomandări generale'

³ Consiliul Europei, Adunarea Parlamentară, Hotărârea 1740 (2010), The situation of Roma in Europe and relevant activities of the Council of Europe, alin. 15.7